

OKUMA DURAĞI

IBRAHİM DEMİRCİ
demirci00@hotmail.com

Defne
9500
AMUR YAYINLARI

Gülten Dayıoğlu'nun hatırladıklarına dair

Gülten Dayıoğlu'nun son eseri *Yüzler ve Sözler*'i Yapı Kredi Yayınları okura sundu. 267 sayfalık kitap "Defne, Güneş ve Ece için" ithafını taşıyor. Eserin sunuş metni sayabileceğimiz "Düşlemeden Yazdıklarım: Maraton" kitaptaki 98 metnin en uzun olanı ve şu cümlelerle başlıyor: "Dünya havasını ilk solumaya başladığımız andan itibaren, gönüllü ve elbette zorunlu olarak, yaşam maratonuna katılmış oluyoruz. Bu aşamada içgüdüsel hedefimiz, hayatta kalmak." (s. 11)

Bu iki cümlede geçen "gönüllü ve elbette zorunlu olarak" ifadesinin tartışmaya açık oluşu ve hele "bu aşama"nın belirsizliği bugüne kadar yazarmın herhangi bir eserini okumamış olmamın gerekçesi sayılabilir. Okumayı çok seven küçük kızıma telefonda sordum:

- Gülten Dayıoğlu okudun mu hiç?
- Yeşil Kiraz'ı okudum.
- Nasıl buldun, beğendin mi?
- Yaani...

Onun bu "yaani"si, "eh işte, idare eder" gibi bir anlam taşıyordu ve "iyi"nin altında bir düzeyi gösteriyordu. Altmış yıllık yazı hayatı boyunca çocuklar ve gençler için onlarca eser üretmiş olan yazarmın "düşlemeden yazdıkları", sıkça kullandığı sözcükle söyleyelim "yaşanmışlık" temeline dayanan *Yüzler ve Sözler*, yazarmın kendi hayatına olduğu kadar ülkemizin ve dünyanın tanınan ve tanınmayan pek çok kahramanına da ışık tutuyor.

CANINI SEVDİĞİM İNSANLAR

Kitabın, adını andığım sunuş metninde yer alan ve arka kapağa da alınan şu cümleleri okuyalım: "Yazmaya başladığım bu yaşam maratonu paylaşımları, bilindik nitelikte bir anı kitabı olmayacak. Anlatıların baş kahramanları, yaşam maratonunda karşılaştığım, cumhurbaşkanından, hapisedeki tutukluya, en varlıktan, pek yoksula, aydından, kara cahile, en ünlüden, en sıradana, canını sevdiğim insanlar olacak..."

Yazarmın ikinci cümlesindeki gereksiz virgüllerin iki sorumlu tarafından (Kitap editörü: Dürrin Tunç ve Düzelti: Filiz Özkan) temizlenmesini beklerdim. İşlerini iyi yapmadıkları anlaşılıyor. Gereksiz ve yanlış virgül kullanımının daha vahim

örnekleri de var: "Ölmüşlerimizin mezarlık adresleri, bile..." (s. 15) "Müşfik Kenter başta olmak üzere..." (s. 150) Yayınevi görevlilerinin yazara duydukları güven, bu kusurları ve bazı yazım yanlışlarını görmelerini engellemiş olmalı. Gülten Dayıoğlu'nun seksen sekiz yaşında olduğunu hatırlasalar veya her insanın dalgınlığa ve dikkatsizliğe düşebileceğini hesaba katsalardı iyi ederlerdi.

Çocuk kitapları yazarı Gülten Dayıoğlu, Yüzler ve Sözler adlı eserinde yazma serüveninde yolu kestiği isimlerden yola çıkarak hatırlama notlarını kaleme almış. Yapı Kredi Yayınları arasında çıkan kitapta yer yer yazarmın notlarına dair bazı itirazlar var.

NAMAZ VE ABDEST HATIRALARI

"İstanbul Kasımpaşa'da, Piyale Paşa İlkokulu'nda 1961 yılında öğretmenliğe başladığımda" (s. 125) "Bir bölük öğretmen, okulda öğrencilerine, yere gazete yayarak cuma namazı kıldırılmaktaydı." (s. 126) Bunun doğruluğuna inanmam gelmedi.

1961 yılında, 27 Mayıs darbesinden sonra ilkokulda cuma namazı kıldırılan -demek ki cuma namazının koşullarından habersiz olan- bir bölük öğretmen? Olacak iş değil! Bir iki paragraf sonra yazar, "Merhum Adnan Menderes başbakan, merhum Celâl Bayar cumhurbaşkanıydı." cümlesini de kurabilmiş. Allah sıhhat, afiyet ve selamet versin ama Gülten Hanım'ın bu cümleyi berrak bir bellekle yazmadığı besbelli.

Ülkemizde 1923-1950 arasında yaşanan devrim uygulamalarının ve devlet dehşetinin anlamını ve şiddetini görmeyen veya görmezden gelen yazarlar veya

Yüzler ve Sözler
Gülten Dayıoğlu

YKY

2023

267 sayfa

bilim insanları sağlıklı değerlendirmeler yapmıyorlar, yapamıyorlar, yapamazlar. Gülten Dayıoğlu da, "yönetimler tarafından yapay şekilde oluşturulan, ulus içinde ikilik konusu"ndan söz edebiliyor. Kütahya "Emet'te mahalle mektebinde, bir yıl din eğitimi görmüştüm küçük bir kızken." cümlesi de bana tuhaf geldi (s. 132). 1940'lı yıllarda ülkemizde "mahalle mektebi" var mıydı? Olabilir miydi?

Annesinin, "dinî bilgilerini kullanarak baskı yapıp durması"ndan bunalan Gülten Dayıoğlu, Beyoğlu Ağa Camii hocasının tavsiyesiyle on sekiz yaşında Abdülhak Gölpinarlı'nın "çevirdiği Türkçe Kur'an-ı" "severek, çok isteyerek, merak, ve coşkuyla" okuduğunu yazmış (s. 133) [Buradaki son virgülin başışlanabilir olduğunu düşünüyorum!]

Gülten Hanım, Şişli-Bomonti Talat Paşa İlkokulu'nda öğretmenken din dersinde öğrencilerine "abdesti tarifleyip öğretmenin pek etkili olmadığına inanarak onları okul bahçesindeki muslukların yanına götürmüş, "biri birer abdest alma uygulaması yaptırıyor"muş. Bakın, neler olmuş: "Bana, Fadiş'i temize çekebilmem için hafta sonları okulun demirbaş daktilosunu veren iyiliksever Müdür Bey durumu öğrenmiş. Telaşla yanımıza geldi. İlk iş, muslukları kapattı. Sonra 'Gülten, ne yapıyorsun sen? Okulumuzu ve bizi gazetelere mi düşürecekisin?' diye çıktı. Dersi kesip sınıfa döndük. Bir yanda yere gazete yaydırarak öğrencisine cuma namazı kıldırılan Piyale Paşa Okulu'ndaki öğretmen, diğer yanda benim uygulamalı abdest dersimi yasaklayan okul müdürü... Birini anlatırken ötekini anlatmamak olmazdı. Bu yaşanmışlığı da paylaşmış olduk." (s. 132)

Yazarmın paylaşmayı hiç aklına getirmedeği bir gerçek var, o da şu: Din dersi verirken zorlanmamak ve abdest uygulaması yaptırmak, Kur'an-ı Kerim mealini okumakla edinilebilecek beceriler değildir. Gülten Hanım, abdest almayı Kur'an mealinden değil, Emet'te çocukluğunda gittiği hocadan yahut annesinden öğrenmiş olmalıdır.

SİYASETE MESAFE

Hayli naif bir kişiliği olan Gülten Hanım, kocası avukat Cevdet Dayıoğlu'na Süleyman Demirel tarafından milletvekili adaylığı önerildiğinde "ateşe basmış gibi" olmuş ve şöyle demiş: "Bu yuvayı çok zor kurduk. Milletvekilliği uğruna, bizi bırakıp da Ankara'ya gidersen, bu evin kapısını çalma sakın. Ben çocuğumu kendim büyüttüm. Aynen annemin beni büyüttiği gibi" (s. 45).

Yüzler ve Sözler'de yer alan yazıların çoğu, olumlu ve sevimli kişilere ve olaylara ayrılmış. "Nefret-1" ve "Nefret-2" ülkemizin ve yaygın dünyasının olumsuz ve çirkin gerçekliklerine ayna tutan iki metin (s. 238-240).

Öğretmen-yazar Gülten Dayıoğlu'na anılarını bizimle paylaştığı için teşekkür etmeliyiz.

